

Protokół Nr 3/2013

z posiedzenia Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych

w dniu 26 czerwca 2013 r.

W spotkaniu uczestniczyli członkowie Rady zgodnie z załączoną listą obecności oraz:

- Pan Jarosław Duda, Sekretarz Stanu w MPiPS Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Pani Teresa Hernik, Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Pani Alina Wojtowicz-Pomierna, Zastępca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Pan Jerzy Szreter, Przewodniczący Krajowej Rady Konsultacyjnej ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Dalia Ujazdowska-Kowalik – Samodzielne Stanowisko Pracy do Spraw Komunikacji Społecznej i Dialogu Społecznego w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Zaproszeni goście: przewodniczący Wojewódzkich Społecznych Rad do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Pani Barbara Imiołczyk Główny Koordynator ds. Komisji i Rad Społecznych w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, Pani Agnieszka Kloskowska-Dudzińska Zastępca Prezesa Zarządu PFRON, Pan Jacek Brzeziński Zastępca Prezesa PFRON, Pan Marek Wójcik Zastępca Sekretarza Generalnego w Związku Powiatów Polskich.

Nieobecność usprawiedliwili: Pani Anna Woźniak-Szymańska, Pani Ewa Obuchowska.

Porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia przez Przewodniczącego Jerzego Szretera.
2. Wystąpienie Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Jarosława Dudy, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.
3. Prezentacja Aliny Wojtowicz-Pomiernej pt. *Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych – Ratyfikacja i co dalej?*
4. Dyskusja

Ad. 1

Pan Jerzy Szreter otworzył posiedzenie, którego tematem przewodnim były zagadnienia związane z wdrażaniem zapisów ratyfikowanej przez Polskę *Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych*.

Ad. 2

Pan Jarosław Duda, Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, omówił zadania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w zakresie wdrażania zapisów *Konwencji*. Podkreślił, że przedstawiciele wojewódzkich i powiatowych rad są ważnymi partnerami w tych działaniach, dlatego zwrócił się z prośbą o przedstawienie swoich oczekiwań wobec ratyfikowanej *Konwencji* oraz możliwości ich realizacji.

Ad. 3

Pani Alina Wojtowicz-Pomierna prezentując *Konwencję* podkreśliła jej znaczenie dla rzeczywistego korzystania przez osoby niepełnosprawne z pełni praw ustanowionych dla ogółu społeczeństwa. Powołując się na *Konwencję* osoby niepełnosprawne mogą oczekiwać, że władze będą uwzględniać ich prawa we wszystkich podejmowanych działaniach. Prezentacja pt.: *Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych – Ratyfikacja i co dalej?* (Prezentacja w załączeniu)

Ad. 4

Podczas dyskusji na kanwie *Konwencji*, w której udział wzięli: **Pani Barbara Pokorny, Pani Maria Podgórnica, Pani Beata Piwowarska, Pani Elżbieta Głogowska, Pan Tadeusz Zarębski, Pani Irena Wojewódzka-Kucz, Pan Marek Książek**; zwrócono uwagę na zagadnienia związane z: prawem do pracy, likwidacją barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, uświadamianiem i informowaniem społeczeństwa o prawach osób niepełnosprawnych również z wykorzystaniem mediów publicznych oraz koniecznością lepszej współpracy wojewódzkich i powiatowych rad z urzędami marszałkowskimi i starostami.

Na posiedzenie Krajowej Rady Konsultacyjnej zaproszona została **Pani Barbara Imiołczyk** z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (RPO), która przedstawiła obowiązki RPO w związku z ratyfikowaną przez Polskę *Konwencją*, do których należą:

- monitorowanie procesu wdrażania *Konwencji* poprzez m.in. rozpatrywanie wniosków i skarg napływających od obywateli;

- interwencje podejmowane w urzędach już nie tylko w oparciu o *Konstytucję RP*, ale również zapisy *Konwencji*, co pozwoli na wzywianie do respektowania praw obywateli, których prawa są łamane;
- informowanie i promowanie zapisów *Konwencji*.

Dotychczasowe działania realizowane przez RPO obejmują m.in.: przygotowywanie komentarza, w którym rozpisane zostaną wszystkie artykuły *Konwencji*, podany zostanie faktyczny stan prawny oraz wnioski i rekomendacje. Publikacja będzie poddana do publicznej informacji;

- umieszczenie na stronie internetowej RPO specjalnej zakładki dedykowanej wyłącznie sprawom związanym z *Konwencją*;
- przygotowanie narzędzi do monitorowania wdrażania zapisów *Konwencji* na poziomie lokalnym.

W tym celu przygotowana zostanie ankieta obejmująca wszystkie obszary ważne dla osób niepełnosprawnych. Projekt będzie poddany konsultacjom społecznym w partnerstwie z samorządami i organizacjami pozarządowymi;

- promowanie dobrych praktyk poprzez przykład własny tj.: usunięcie barier architektonicznych w Biurze RPO, dostosowanie serwisu internetowego, korzystanie podczas debat i konferencji z usług tłumacza języka migowego oraz wspieranie niepełnosprawnych pracowników Biura RPO w pracy za pomocą asystentów.
- przygotowanie wspólnie z Fundacją Pomocy Matematykom i Informatykom Niesprawnym Ruchowo cyklu regionalnych konferencji, które będą poświęcone różnym aspektom zatrudniania osób z niepełnosprawnością. W grudniu odbędzie się podsumowanie tej debaty w Warszawie, na które wszyscy uczestnicy spotkania zostali zaproszeni.

Pani Magdalena Wargin członek dolnośląskiej Rady wspomniała o wypowiedzi prasowej Pani Prof. Lipowicz skierowanej do Ministra Edukacji Pani Krystyny Szumilas, dotyczącej koncepcji kształcenia uczniów niepełnosprawnych. Poprosiła o zorganizowanie debaty na temat szkolnictwa specjalnego z udziałem przedstawicieli MEN, ponieważ edukacja osób niepełnosprawnych wymaga głębokiej reformy.

Pani Barbara Imiołczyk przedstawiła stanowisko RPO w sprawie edukacji osób niepełnosprawnych, zgodnie z którym, każdy uczeń ma prawo wyboru takiej szkoły, która będzie dla niego najlepsza. Rodzice powinni mieć gwarancje wyboru, najlepszej szkoły dla swojego

dziecka. Edukacja włączająca powinna się w Polsce rozwijać, co nie oznacza likwidacji szkolnictwa specjalnego. Biuro RPO zasugerowało, żeby w oparciu o szkolnictwo specjalne, tworzone były ośrodki wsparcia i szkolenia dla nauczycieli ze szkół ogólnodostępnych. Nie da się wprowadzić edukacji włączającej bez szkoleń i wsparcia dla nauczycieli, dyrektorów i innej kadry. MEN zdecydowało inaczej, takie ośrodki powstaną na bazie poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Pani Helena Maryjanowska z MEN poinformowała, że resort został skontrolowany przez NIK pod kątem wdrażania art. 24 *Konwencji*. Jeżeli uczeń niepełnosprawny posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną lub poradnię specjalistyczną, to obowiązkiem szkoły jest zorganizowanie dla niego kształcenia. Może też uczęszczać do szkoły ogólnodostępnej, integracyjnej czy szkoły specjalnej lub placówek takich, jak specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze. Poradnia wskazuje najlepszą formę kształcenia dla danego dziecka, ale to rodzice podejmują ostateczną decyzję. MEN we współpracy z Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego uzgodniło zmianę rozporządzenia, w którym jest mowa o przygotowaniu nauczycieli z zakresu psychologii i pedagogiki. Wspomniała również o likwidacji barier architektonicznych w szkołach, na co przeznaczona jest część oświatowej subwencji. Szkoły korzystały również z dofinansowania z PFRON.

W dalszej części dyskusji głos zabrali: **Pani Maria Podgórnika, Pan Adam Kondzior, Pani Beata Piwowarska, Pan Marek Saskiewicz, Pan Adam Hadław, Pan Paweł Parus, Pani Bożena Piotrowicz**, którzy poruszyli zagadnienia związane z ubezwłasnowolnieniem osób niepełnosprawnych intelektualnie, asystencją dla osób niepełnosprawnych oraz ustawowym wzmocnieniem funkcjonowania wojewódzkich i powiatowych rad.

Pani Krystyna Mrugalska wskazała na potrzebę przygotowania dla przewodniczących wojewódzkich rad szkolenia dotyczącego wdrażania zapisów *Konwencji*.

Pani Barbara Pokorny poprosiła o wyjaśnienie sytuacji niepełnosprawnych pracowników i ich prawa do pracy w związku z zamieszczeniem wokół rozporządzenia Komisji Europejskiej (KE), dotyczącego wyłączeń blokowych.

Pani Alina Wojtowicz-Pomierna udzieliła wyjaśnień odnośnie do opublikowanego przez KE w dniu 8 maja br. projektu nowego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych. Ma ono zastąpić obowiązujące dziś Rozporządzenie Nr 800/2009. Problemem dla polskiego systemu wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest zaproponowane przez KE ograniczenie wartości pomocy na jeden program pomocowy do kwoty 1/100 procenta PKB. Takie

rozwiązanie postawiłoby pod znakiem zapytania możliwość udzielania pomocy w formie dofinansowania do wynagrodzeń.

Minister Pracy i Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych w trakcie konsultacji międzyresortowych wyrazili swoją negatywną opinię o tym projekcie. 1 lipca 2013 r. odbędzie się spotkanie robocze z udziałem Państw członkowskich, na którym podana zostanie informacja o dalszych planach KE, jeśli chodzi o to rozporządzenie. Oczywiście KE nie jest w stanie odnieść się do uwag zgłaszanych przez Państwa członkowskie, bo termin tej rundy konsultacji upływa 28 czerwca br. KE doszła do wniosku, że nie jest w stanie wypracować nowego projektu w takim czasie, aby możliwe było jego wdrożenie od 1 stycznia 2014 r. W związku z tym przesunęła prace nad projektem. Kolejny projekt rozporządzenia zostanie opublikowany w listopadzie tego roku. Będzie on poddany kolejnym konsultacjom. Natomiast samo rozporządzenie, które weszłoby w życie w kwietniu, obowiązywałoby od 1 lipca 2014 r., z półrocznym okresem przejściowym. Oznacza to, że ewentualne nowe rozwiązania pojawią się w naszym porządku prawnym od 1 stycznia 2015 r. Pani Dyrektor zaznaczyła, że strona polska dokłada wszelkich starań, aby docelowo wartość tej pomocy na jeden program pomocowy była wyższa. Niestety KE podejmuje suwerenne decyzje, a Państwa członkowskie będą zobowiązane wdrożyć do swojego porządku prawnego przepisy przyjętego rozporządzenia.

Pan Minister Jarosław Duda zaapelował do wszystkich zainteresowanych, aby zgłaszali wszelkie uwagi bezpośrednio do służb KE, gdyż ani Pełnomocnik Rządu, ani UOKiK nie są właściwymi organami do przyjmowania uwag. Wszystkie informacje dotyczące prac nad tym rozporządzeniem są umieszczane na stronie internetowej Biura, można w aktualnościach zapoznać się z przebiegiem tych prac. 5 lipca br. Pełnomocnik zaplanował już kolejne spotkanie w tej sprawie z przedstawicielami pracodawców i organizacji pozarządowych oraz przedstawiciela UOKiK.

Zwrócił również uwagę, na toczące się jednocześnie dyskusje nad zrównaniem chronionego i otwartego rynku pracy. Być może trzeba będzie zamrozić wartość dofinansowania na poziomie minimalnego wynagrodzenia z tego roku. Nie jest możliwe zrównanie dofinansowania tak, jak planowano, czyli w górę, ponieważ budżet PFRON nie jest w stanie udźwignąć takiego ciężaru. Z tego względu pewne modyfikacje będą wprowadzone niezależnie od rozporządzenia Komisji.

Pani Krystyna Mrugalska zapytała, czy planowane jest zbadanie wydajności pracy osób niepełnosprawnych ze względu na orzeczony stopień i rodzaj niepełnosprawności?

Pani Alina Wojtowicz-Pomierna odpowiedziała, że obecnie funkcjonujący system dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych jest całkowicie oderwany od kwestii wydajności. System ten ma charakter automatyczny i nie zależy od indywidualnej sytuacji osoby niepełnosprawnej, tylko od treści orzeczenia o niepełnosprawności. Niezbędna wydaje się pogłębiona dyskusja o filozofii całego systemu. Na jego kształt wpływ będą miały rozwiązania, które przyjmie KE.

Jako kolejny, głos zabrał **Pan Jacek Brzeziński p.o. Prezesa Zarządu PFRON**. Odniósł się do pytań i sugestii kierowanych bezpośrednio do Funduszu podczas posiedzenia. W odniesieniu do likwidacji barier architektonicznych w placówkach oświatowych, istotną sprawą z punktu widzenia PFRON jest kontrola realizacji i odbioru zleceń na likwidację barier. Podkreślił, że placówki oświatowe korzystają z 1% rezerwy budżetowej lub ze środków Funduszu na te zadania. Jednak PFRON nie jest w stanie zaspokoić w pełni oczekiwań likwidacji wszystkich barier architektonicznych. Zdaniem Pana Prezesa, ważne byłoby rozważenie kwestii przekazywania przez PFRON subwencji bezpośrednio do placówek oświatowych, do których uczęszczają uczniowie niepełnosprawni.

Jeśli chodzi o program samochodowy, Fundusz realizuje obecnie to zadanie w postaci dofinansowań do prawa jazdy, oprzyrządowania samochodu osobowego czy do zakupu busów.

Realizuje też programy, dotyczące asystentów osób niepełnosprawnych, czy to ze środków krajowych, czy ze środków unijnych w ramach programu Kapitał Ludzki. Rekomendacje wypracowane w ramach realizowanych projektów będą przekazywane do Biura Pełnomocnika.

Pan Minister Jarosław Duda podziękował uczestnikom spotkania, za dyskusję. Zaprosił przedstawiciela RPO do przeprowadzenia cyklu szkoleń dotyczących *Konwencji* wspólnie z Biurem Pełnomocnika. Poinformował też, że PFRON będzie dalej funkcjonował jako fundusz celowy, i że środki Funduszu nie są zagrożone. Potwierdził tezę, że system musi ulec modyfikacji w najbliższym czasie, szczególnie w zakresie zrównania otwartego i chronionego rynku pracy.

Pan Przewodniczący Jerzy Szreter podsumował dyskusję stwierdzając, że realizacja praw osób niepełnosprawnych dokonuje się przede wszystkim na poziomie samorządu. Zaapelował jednocześnie o zintensyfikowanie prac nad nową perspektywą finansową oraz zwiększenie starań o udział w podziale środków unijnych, które zostaną przekazane do samorządów w kolejnych latach. Przewodniczący zamknął posiedzenie.

Wnioski i postulaty:

- członkowie KRK wskazali na słabe umocowanie prawne wojewódzkich rad osób niepełnosprawnych w samorządzie, przez co nie są one równorzędnym partnerem dla marszałków i starostów;
- wskazano na potrzebę stałego podnoszenia świadomości społeczeństwa o prawach osób niepełnosprawnych z zaangażowaniem w to zadanie mediów oraz zintensyfikowanie działań na rzecz dostępu osób niepełnosprawnych do informacji i edukacji;
- członkowie rady zgłosili postulat o przeprowadzenie szerokiej debaty z udziałem MEN na temat szkolnictwa specjalnego;
- członkowie rady zgłosili postulat o potrzebie wystosowania do Ministerstwa Sprawiedliwości apelu w sprawie zrewidowania przepisów dotyczących ubezwłasnowolniania osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Uczestnicy spotkania otrzymali drogą e-mail następujące materiały:

- prezentację *Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych- Ratyfikacja i co dalej?*,
- informację o działalności Wojewódzkich Rad przesłaną do Biura przez WSRON.

Protokół sporządziła

Dalia Ujazdowska-Kowalik

specjalista

13.08.2013 r.